

دستورالعمل پذیرش کالا و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در بورس کالای ایران

این دستورالعمل، در اجرای ماده ۱۶ آیین‌نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۶/۴/۳ هیئت محترم وزیران، توسط بورس کالای ایران که از این پس بورس نامیده می‌شود، پیشنهاد و در تاریخ ۸۷/۲/۲، در ۳۸ ماده و ۱۴ تبصره، به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید. این دستورالعمل پس از تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

فصل اول- کلیات

بخش اول: تعاریف

ماده ۱- اصطلاحات و واژه‌های تعریف شده در ماده یک قانون بازار اوراق بهادار و اساسنامه بورس با همان تعاریف در این دستورالعمل به‌کار رفته‌است. سایر اصطلاحات به شرح زیر تعریف می‌شوند:

۱- امیدنامه: مجموعه اطلاعاتی است که بورس ملزم است در زمان درج نام یک کالا یا اوراق بهادار مبتنی بر کالا در فهرست نرخ‌های بورس، جهت اطلاع عموم در سایت رسمی خود منتشر نماید. فرم نمونه این گزارش به تصویب هیئت مدیره بورس می‌رسد.

۲- پذیرش: تطبیق کالا یا اوراق بهادار مبتنی بر کالا با شرایط مندرج در این دستورالعمل جهت درج آن در فهرست نرخ‌های بورس و فراهم شدن امکان معامله آن در بورس است.

۳- تعلیق پذیرش: توقف موقت معاملات کالا یا اوراق بهادار مبتنی بر کالای درج شده در فهرست نرخ‌های بورس ناشی از نقض مفاد این دستورالعمل است.

۴- دارائی پایه: دارائی موضوع اوراق بهادار مبتنی بر کالا است.

۵- عرضه‌کننده: شخصی است که کالای وی در فهرست نرخ‌های بورس درج شده است.

۶- فرم تطابق کالا: فرمی است که بر اساس فرم نمونه بورس، جهت تطبیق مشخصات کالای مشابه با کالای پذیرفته شده پس از تایید توسط مشاور پذیرش، به بورس ارائه می‌شود.

۷- کالای مشابه: کالای منطبق بر شرایط یکی از کالاهای درج شده در فهرست نرخ‌های بورس با تولیدکننده متفاوت است.

۸- لغو پذیرش: حذف قطعی کالا یا اوراق بهادار مبتنی بر کالا از فهرست نرخ‌های بورس است.

۹- متقاضی: شخصی است که تقاضای پذیرش کالا را به بورس ارائه می‌کند.

۱۰- مشاور پذیرش: شخصی است که به عنوان رابط اصلی متقاضی و بورس، تمام یا بخشی از وظایف متقاضی در فرآیند پذیرش را به نمایندگی از طرف وی انجام می‌دهد.

۱۱- هیئت پذیرش: هیئتی است که به شرح ماده ۲ این دستورالعمل تشکیل می‌گردد و وظایف مندرج در این دستورالعمل را ایفا می‌نماید.

بخش دوم: هیئت پذیرش

ماده ۲- هیئت پذیرش دارای پنج عضو و یک دبیر به شرح زیر است:

۱- رئیس هیئت مدیره سازمان یا یکی از اعضای هیئت مدیره سازمان به نمایندگی از رئیس هیئت مدیره سازمان؛

۲- رئیس هیئت مدیره بورس یا یکی از اعضای هیئت مدیره بورس به نمایندگی از رئیس هیئت مدیره بورس؛

۳- یک نفر خبره مالی آشنا به صنعت، به پیشنهاد هیئت مدیره کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار و تأیید هیئت مدیره سازمان؛

۴- یک نفر خبره مالی آشنا به صنعت، به انتخاب هیئت مدیره سازمان؛

۵- یک نفر خبره مالی آشنا به صنعت، به انتخاب هیئت مدیره بورس؛

۶- مدیرعامل بورس، به عنوان دبیر هیئت پذیرش و بدون حق رأی یا یکی از مدیران بورس به نمایندگی وی.

تبصره (۱): رئیس هیئت مدیره سازمان، رئیس هیئت پذیرش خواهد بود.

تبصره (۲): مدت عضویت اشخاص بندهای ۳ تا ۵ این ماده یک دوره دو ساله می باشد. انتخاب این اشخاص تا حداکثر ۳ دوره متوالی بلامانع است.

تبصره (۳): اشخاص موضوع بندهای ۴ و ۵ این ماده، پیش از پایان دوره تصدی به تشخیص مقام انتخاب کننده و شخص موضوع بند ۳ این ماده پیش از پایان دوره تصدی، بنا به تشخیص مقام پیشنهاد کننده یا سازمان، با رعایت تشریفات مقرر در بند ۳ این ماده قابل تغییر خواهند بود.

تبصره (۴): هیئت پذیرش می تواند در صورت لزوم از سایر کارشناسان و مدیران متقاضی برای حضور در جلسات دعوت کند. این اشخاص حق رأی نخواهند داشت.

ماده ۳- جلسات هیئت پذیرش با حضور حداقل سه عضو، که رئیس سازمان یا نماینده وی یکی از آنهاست، رسمیت می یابد. تصمیمات هیئت پذیرش با رأی موافق حداقل سه نفر، که یکی از آنها باید رئیس سازمان یا نماینده وی باشد، معتبر خواهد بود.

بخش سوم: بازارها

ماده ۴- بورس کالای ایران دارای دو بازار معاملات کالای فیزیکی و مشتقه است. بازار معاملات کالای فیزیکی شامل چند تابلو از جمله تابلوی محصولات فلزی - صنعتی، کشاورزی و پتروشیمی و بازار مشتقه شامل چند تابلو از جمله تابلوی قراردادی می باشد. پذیرش کالا صرفاً در یکی از تابلوهای بازار معاملات کالای فیزیکی و پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا صرفاً در یکی از تابلوهای بازار مشتقه صورت می پذیرد.

تبصره: ایجاد بازارها و تابلوهای جدید با پیشنهاد بورس و تصویب سازمان امکان پذیر است.

فصل دوم- پذیرش کالا

بخش اول: مشاور پذیرش

ماده ۵- درخواست پذیرش کالا، به همراه مدارک و مستندات موضوع ماده ۸ این دستورالعمل، باید توسط مشاور پذیرش به بورس ارائه شده و پس از احراز کامل بودن مدارک در بورس ثبت شوند.

ماده ۶- مشاور پذیرش از میان شرکت‌های کارگزاری دارای مجوز کارگزار معرف و شرکت‌های تأمین سرمایه انتخاب می‌شود.

ماده ۷- وظایف و مسئولیت‌های مشاور پذیرش به شرح ذیل است:

۱- ارائه مشاوره به متقاضی درخصوص فرآیند پذیرش و عرضه کالا؛

۲- سنجش میزان آمادگی متقاضی برای پذیرش؛

۳- ارائه مدارک و اطلاعات درخواستی به بورس به نمایندگی متقاضی در فرآیند پذیرش؛

۴- کنترل رعایت مقررات پذیرش توسط متقاضی در فرآیند پذیرش؛

تبصره (۱): مشاور پذیرش باید کلیه مدارک، اسناد و اطلاعات ارائه شده توسط متقاضی را بررسی و تأیید نماید که مدارک کامل بوده و به امضای صاحبان امضای مجاز رسیده و مهور به مهر متقاضی است.

تبصره (۲): روابط مشاور پذیرش و متقاضی و حدود وظایف و مسئولیت‌های هریک در قرارداد فی‌مابین که در چارچوب نمونه بورس تنظیم می‌شود، پیش‌بینی شده و یک نسخه از آن به بورس ارسال می‌شود.

بخش دوم: فرآیند پذیرش کالا

ماده ۸- فرم درخواست پذیرش به همراه مدارک ذیل به بورس ارائه می‌شود:

۱- پرسشنامه پذیرش،

۲- امیدنامه،

۳- فرم شناسه کالا،

۴- کپی برابر اصل گواهی استاندارد کالا،

۵- رسید پرداخت حق پذیرش،

۶- تعهد نامه شرکت تولیدکننده مبنی بر فراهم‌نمودن شرایط جهت بازدید از خط تولید و انبارها حسب درخواست هیئت پذیرش یا بورس،

۷- کپی برابر اصل اسناد ترخیص کالای در حال پذیرش از گمرکات جمهوری اسلامی ایران در مورد کالاهای وارداتی شامل موارد زیر:

۷-۱ برگ سبز گمرکی

۷-۲ گواهی بازرسی مبدا و مقصد

۳-۷ قبض انبار برای کالاهایی که از گمرکات ترخیص و به انبارهای داخلی حمل شده‌اند،

۸- تائیدیه مراجع ذیصلاح در خصوص کالاهایی که مشمول رعایت ضوابط خاص یا اخذ مجوزهای قانونی باشد،

۹- سایر اطلاعات مهم به تشخیص متقاضی یا درخواست هیئت پذیرش.

تبصره: درخصوص کالاهایی که مشمول استاندارد اجباری نمی‌باشند، متقاضیان باید گواهی کنترل کیفیت از آزمایشگاه‌های مورد تائید موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ارائه نمایند. در مواردی که ارائه این گواهی از سوی موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ممکن نباشد، ارائه گواهی آزمایشگاه مورد تأیید بورس الزامی است.

ماده ۹- در مورد کالاهای مشابه، مشاور پذیرش باید علاوه بر مدارک موضوع ماده ۸ این دستورالعمل، فرم تطابق کالا را به بورس ارائه نماید.

بخش سوم: شرایط پذیرش و تداوم پذیرش کالا

ماده ۱۰- جهت پذیرش هر کالا باید حداقل شرایط زیر احراز گردد:

۱- متقاضی باید سابقه فعالیت قابل اتکاء در بازار کالای مورد پذیرش داشته باشد و همچنین چشم‌انداز روشنی از تداوم فعالیت متقاضی وجود داشته باشد.

۲- میزان عرضه کالا توسط متقاضی به گونه‌ای باشد که امکان کشف عادلانه قیمت را در بورس فراهم آورد. در مورد کالای مشابه مجموع عرضه آن کالا و کالاهای مشابه در بورس ملاک است.

۳- کالا نباید مشمول محدودیت‌هایی از جمله محدودیت قیمت‌گذاری قانونی و انحصار در عرضه یا تقاضا باشد که مانع از کشف عادلانه قیمت کالا گردد.

ماده ۱۱- هیئت پذیرش در زمان پذیرش هر کالا، حداقل عرضه سالانه و حداقل درصد عرضه در بورس از کل تولید سالانه برای تولیدکنندگان و از کل واردات سالانه برای وارد کنندگان را مشخص می‌کند.

تبصره: تغییر حداقل‌های موضوع این ماده به پیشنهاد بورس و تایید هیئت پذیرش امکان پذیر است.

ماده ۱۲- عرضه کننده کالا در بورس، موظف است مقررات مربوطه از جمله الزامات این دستورالعمل و ضوابط مربوط در خصوص افشای اطلاعات عرضه کالا را رعایت نماید.

بخش چهارم: بررسی درخواست پذیرش کالا

ماده ۱۳- بورس حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ ثبت درخواست، گزارش کارشناسی خود درخصوص شرایط پذیرش را به انضمام مستندات مربوط به هیئت پذیرش ارسال می‌نماید. چارچوب گزارش کارشناسی مزبور، به پیشنهاد بورس و تصویب هیئت پذیرش تعیین می‌شود.

ماده ۱۴- هیئت پذیرش حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از دریافت گزارش و مستندات مربوط از بورس، نظر کتبی خود را با ذکر دلایل مبنی بر تأیید یا رد پذیرش کالا، از طریق بورس به متقاضی اعلام می‌کند. در صورت رد درخواست، متقاضی می‌تواند مراتب اعتراض خود را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از ابلاغ تصمیم هیئت

پذیرش، به دبیرخانه سازمان اعلام کند. رأی هیئت مدیره سازمان در خصوص بررسی مجدد موضوع یا تأیید نظر هیئت پذیرش، برای متقاضی، هیئت پذیرش و بورس لازم الاجراست.

ماده ۱۵- در صورتی که هیئت مدیره سازمان اعتراض متقاضی را موجه تشخیص دهد، درخواست متقاضی باید در اولین جلسه هیئت پذیرش مجدداً طرح گردد.

ماده ۱۶- در صورتی که درخواست متقاضی رد شود و به آن اعتراض ننماید یا پس از اجرای رأی تجدیدنظر هیئت مدیره سازمان در هیئت پذیرش رد گردد، طرح مجدد درخواست متقاضی در هیئت پذیرش حداقل پس از شش ماه و انجام مجدد کلیه مراحل و پرداخت حق پذیرش، امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۱۷- درج نام کالای پذیرفته شده در فهرست نرخ‌های بورس، منوط به احراز تمامی موارد تعیین شده توسط هیئت پذیرش می‌باشد.

ماده ۱۸- در صورت عدم عرضه کالا در بورس ظرف مدت ۶ ماه از درج آن در فهرست نرخ‌های بورس، پذیرش آن در بورس لغو گردیده و پذیرش مجدد آن منوط به طی فرایند پذیرش خواهد بود.

بخش پنجم: تعلیق پذیرش کالا

ماده ۱۹- در صورتی که عرضه کننده، تمام یا بخشی از وظایف مندرج در ماده ۱۲ این دستورالعمل را رعایت ننماید، بورس می‌تواند پذیرش کالای وی را برای مدت حداکثر ۳ ماه به حال تعلیق درآورد. تعلیق یک کالا برای مدتی بیش از ۳ ماه منوط به موافقت هیئت پذیرش خواهد بود. در هر صورت مدت تعلیق موضوع این ماده حداکثر ۶ ماه خواهد بود.

ماده ۲۰- در صورت وقوع تخلف موضوع ماده قبل سازمان می‌تواند، دستور تعلیق پذیرش کالای عرضه کننده را به بورس صادر نماید. تشخیص مدت تعلیق با سازمان خواهد بود.

ماده ۲۱- رفع تعلیق پذیرش کالا، منوط به رفع موجبات تعلیق، مطابق نظر سازمان، هیئت پذیرش یا بورس، حسب مورد می‌باشد.

تبصره (۱): در صورت تعلیق پذیرش مطابق ماده ۱۹، چنانچه موجبات تعلیق اعلام شده توسط بورس یا هیئت پذیرش مرتفع گردد، بورس رأساً نسبت به رفع تعلیق اقدام نموده و مراتب را به همراه گزارش رفع دلایل تعلیق به سازمان و هیئت پذیرش اعلام می‌نماید.

تبصره (۲): در صورت تعلیق پذیرش مطابق ماده ۲۰، رفع تعلیق پذیرش توسط سازمان به بورس اعلام خواهد شد.

بخش ششم: لغو پذیرش کالا

ماده ۲۲- پذیرش کالا به موجب هر یک از موارد زیر لغو می‌شود:

۱- در صورت تداوم تعلیق پذیرش بیش از شش‌ماه و عدم رفع موجبات تعلیق؛

۲- در صورت انحلال یا ورشکستگی عرضه کننده کالا؛

ماده ۲۳- در صورت وقوع هر یک از بندهای ماده ۲۲، بورس ضمن ارائه گزارش به هیئت پذیرش مراتب را به عرضه کننده اعلام می‌کند. عرضه کننده موظف است ظرف ۳۰ روز توضیحات خود را به هیئت پذیرش

ارائه نماید. در صورتی که هیئت پذیرش تشخیص دهد عرضه کننده قادر به برطرف کردن موارد منجر به لغو پذیرش است، مهلت مشخصی را حسب مورد برای وی در نظر می‌گیرد. این مدت قابل تمدید نمی‌باشد.

ماده ۲۴- هیئت پذیرش می‌تواند پذیرش کالا را در دوره‌ای که به عرضه کننده برای رفع موارد لغو مهلت داده می‌شود، به حالت تعلیق درآورد.

ماده ۲۵- در صورت برطرف شدن موجبات لغو پذیرش در مهلت در نظر گرفته شده، عرضه کننده کالا موظف است گزارش اقدامات خود و همچنین سایر اطلاعات مورد نیاز را به بورس ارائه نماید.

ماده ۲۶- چنانچه در مهلت پیش‌بینی شده موارد لغو پذیرش رفع نگردد، کالای آن عرضه کننده با تصویب هیئت پذیرش از فهرست نرخ‌های بورس حذف می‌شود.

ماده ۲۷- بورس، لغو پذیرش کالا را حداکثر ظرف یک هفته از تاریخ تصویب، طی گزارشی با ذکر دلایل مربوط، به عرضه کننده و سازمان اطلاع می‌دهد. عرضه کننده کالا می‌تواند مراتب اعتراض خود را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از ابلاغ تصمیم هیئت پذیرش، به دبیرخانه سازمان اعلام کند. رأی هیئت مدیره سازمان در خصوص بررسی مجدد موضوع یا تأیید نظر هیئت پذیرش، برای هیئت پذیرش، بورس و عرضه کننده لازم‌الاجراست.

ماده ۲۸- پذیرش مجدد کالایی که پذیرش آن در بورس لغو شده است، پس از گذشت یک سال از تاریخ لغو پذیرش با ارائه درخواست و احراز شرایط پذیرش امکان‌پذیر خواهد بود.

فصل سوم- پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا

ماده ۲۹- پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا به درخواست بورس توسط هیئت پذیرش انجام خواهد شد. بورس پس از دریافت پیشنهاد تولید کنندگان، مصرف کنندگان، واردکنندگان، کارگزاران یا سایر نهادهای مالی مربوط نیز اقدام به ارائه درخواست پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا می‌نماید.

ماده ۳۰- جهت پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا از جمله قراردادهای آتی موارد زیر توسط بورس تهیه و به هیئت پذیرش ارائه می‌گردد:

۱. گزارش توجیهی پذیرش شامل:

۱- تعریف و استانداردهای دارایی پایه

۲- مشخصات بازار نقدی دارایی پایه

۳- آمار تولید، مصرف، واردات و صادرات دارایی پایه

۴- تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان عمده داخلی و خارجی

۵- قوانین خاص حاکم بر تولید، مصرف، قیمت گذاری، واردات یا صادرات دارایی پایه

۶- روند تغییرات قیمت داخلی و بین‌المللی دارایی پایه طی ۳ سال گذشته

۷- پیشنهاد دامنه نوسان قیمت روزانه قرارداد آتی و سقف حجم هر سفارش

۸ - نمونه مشخصات قراردادهای آتی موضوع ماده ۴ دستورالعمل اجرایی معاملات قراردادهای آتی در شرکت بورس کالای ایران

۲. امیدنامه

۳. سایر اسناد یا اطلاعات مهم به تشخیص بورس یا درخواست هیئت پذیرش.

تبصره- دارایی پایه از بین کالاهای پذیرفته شده در بورس یا کالاهای دارای بازار نقدی قوی به تشخیص هیئت پذیرش، انتخاب می‌گردد.

ماده ۳۱- هیئت پذیرش حداکثر ظرف ۵ روز پس از دریافت گزارش و مستندات مربوط از بورس، نظر کتبی خود را با ذکر دلایل مبنی بر تأیید یا رد پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا، اعلام می‌کند.

ماده ۳۲- در صورت تأیید پذیرش، بورس موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ اعلام هیئت پذیرش اقدام به درج اوراق بهادار مبتنی بر کالا در فهرست نرخ‌های رسمی بورس و انتشار امیدنامه نماید. در صورت عدم انجام اقدامات مذکور طی مهلت مقرر، اخذ تاییدیه مجدد از هیئت پذیرش الزامی است.

فصل چهارم: سایر موارد

بخش اول: کارمزدها

ماده ۳۳- بورس کارمزدهای زیر را دریافت می‌کند:

۱- کارمزد پذیرش کالا، که به همراه درخواست پذیرش و تکمیل مدارک اولیه از متقاضی دریافت می‌شود.

۲ - کارمزد درج کالا، که براساس آمار سالانه عرضه کالا در بورس از عرضه کننده برای هر سال دریافت می‌شود.

تبصره (۱): متقاضی و عرضه کننده، موظف اند حسب مورد کارمزدهای فوق را بر اساس مصوبه هیئت مدیره بورس و حداکثر تا میزان سقف‌های تعیین شده توسط هیئت مدیره سازمان، در مهلت مقرر پرداخت نمایند.

تبصره (۲): در صورت عدم پرداخت کارمزد توسط عرضه کننده در مهلت مقرر، بورس می‌تواند این مبلغ را از مطالبات و یا موجودی عرضه کننده نزد اتاق پایاپای رأساً برداشت نماید.

بخش دوم: سایر مقررات

ماده ۳۴- کالاهایی که قبل از تصویب این دستورالعمل در بورس پذیرفته و عرضه شده‌اند، با رعایت این مقررات همچنان در بورس پذیرفته شده تلقی می‌شوند.

ماده ۳۵- تمام عرضه کنندگان، مادام که کالای ایشان در بورس پذیرفته شده است، موظف به رعایت مقررات بازار اوراق بهادار از جمله مفاد این دستورالعمل می‌باشند.

ماده ۳۶- در صورت نقض هر یک از مفاد این دستورالعمل توسط اشخاص ذیربط، بورس موظف است براساس مقررات انضباطی خود به تخلفات آنها رسیدگی یا حسب مورد نقض مقررات توسط آنها، موارد را به مرجع ذیصلاح گزارش نماید.

ماده ۳۷- در صورت لزوم، این دستورالعمل به ترتیب زیر اصلاح خواهد شد:

۱- به پیشنهاد هیئت مدیره بورس یا هیئت پذیرش و تصویب هیئت مدیره سازمان،

۲ - به پیشنهاد رئیس سازمان و تصویب هیئت مدیره سازمان.

ماده ۳۸- از تاریخ تصویب این دستورالعمل کلیه مقررات و ضوابط پذیرش قبلی در بورس کالای ایران لغو می‌گردد .

۱۳۸۷/۲/۲